

Секція 2

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ РІЗНИХ ПІДРОЗДІЛІВ

УДК 159.92

Сергій Олексійович ГАРЬКАВЕЦЬ,
*професор кафедри психології та соціології
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля (м. Сєвєродонецьк),
доктор психологічних наук, професор*

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРАВООХОРОНЦЯ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Розглянуто психологічні аспекти формування особистості правоохоронця за сучасних умов розвитку інформаційного суспільства. Зазначається, що в мережеву епоху на перший план виходить спроможність індивіда сприймати та обробляти великі пласти інформації, що стає можливим за умов розвитку критичного мислення та формування установки на подолання.

На теперішній час, який визначається розвитком інформаційних технологій, формування особистості взагалі та особистості правоохоронця, зокрема має певні складності, що пов'язані з посиленням на неї інформаційного тиску та включенням у мережеву взаємодію. Інформаційна або мережева епоха, яка визначає стан існування людства в ХХІ ст., несе нові виклики та змушує кожну людину звернути увагу на те, що поряд з позитивними змінами та інноваціями, в її життєдіяльність привносяться негативні аспекти існування. Перш за все, мова йде про проблеми придбання та втрати ідентичності, деперсоналізацію [1] та неспроможності розвитку критичного мислення [2].

Виходячи з того, що сутність особистості, її основні психологічні особливості здебільшого зумовлені прижиттєво, тобто соціально, а не біологічно [4], саме від соціальних впливів, під які індивід потрапляє у своєму житті, буде залежати його особистий та професійний успіх. Тобто, особистість правоохоронця, її психологічні якості є інтегральним продуктом впливів (педагогічних, виховних, інформаційних тощо), під які вона потрапляла, потрапляє та буде потрапляти у своєму житті.

У цьому сенсі артикульованими виявляються саме впливи інформаційного змісту, оскільки вони спроможні активувати певні уявлення, думки, наміри, оцінки, ставлення та вчинки індивіда, а також

генерувати найбільш релевантні та стримувати інші, що безумовно, детермінує особистісний розвиток. Але інформаційні потоки, які на теперішній час охопили життєвий простір особистості виявляють власну суперечність, що проявляється на рівні не прийняття певних фактів та водночас продукування певних афективних оцінок. Мова йде про так звану «постправду», яка визначається як обставина, за яку факти впливають на формування суспільної думки менше, ніж емоції або особисті переконання [3].

Відомо, що професійно-психологічна підготовка правоохоронця є його спроможністю до розуміння та врахування психологічних аспектів, за які здійснюється професійна діяльність та подолання психологічних складностей на шляху вирішення професійних задач [4]. Але, саме аспект подолання психологічних складностей, на сьогодні виявляється найбільш складним завданням, оскільки «постправда» інгібує придбання особистістю дійсних соціальних конструктів. Підтвердженням цьому є події осінні-зими 2014–2015 рр., коли багато хто з правоохоронців виявився не спроможним відокремити правду від неправди, дійсне від маніпулятивного, а дехто взагалі став на шлях зради українському народу.

Власно будь-яка діяльність потребує від людини підвищеної внутрішньої активності, але правоохоронна діяльність вимагає мобілізації особливої психічної напруги, оскільки вона здійснюється під впливом чинників, які суттєво впливають на результати задач, що вирішуються. За цих умов, вплив інформаційних потоків додатково спричиняє перешкоди діяльності, а тому правоохоронець зобов'язаний їх долати мобілізуючі психологічну стійкість та установки на подолання. Останні знаходять своє втілення у розвитку критичного мислення особистості, її здібності зберігати внутрішній спокій та діяти розумно й виважено, в умінні керувати власним психічним станом і поведінкою, де головна роль належить її когніціям, а не емоції.

Отже, в час володарювання мережевої епохи на перший план формування особистості правоохоронця виходить його спроможність сприймати та обробляти великі пласти інформації, що є можливим за умов розвитку його критичного мислення та формування установки на подолання життєвих складностей. Треба зауважити, що у майбутньому життєві складності тільки будуть зростати, оскільки збільшаться інформаційні потоки маніпулятивного спрямування («постправдивого змісту»), які розповсюджують різноманітні канали масової комунікації.

Список бібліографічних посилань

1. Асмолов А. Г. Психология современности: вызовы неопределенности, сложности и разнообразия. *Психологические исследования*. 2015. Т. 8, № 40. URL: <http://psystudy.ru/index.php/num/2015v8n40/1109-asmolov40.html> (дата звернення: 12.02.2017).

2. Гарькавець С. О. Соціально-нормативна активність індивіда та її психологічні референти: монографія. Харків: Друк. «Мадрид», 2016. 156 с.

3. Почепцов Г. Контрпропаганда и новые особенности пропагандистской войны. *RELGA*. 2016. № 15 (318). URL: www.relga.ru/Environ/WebObjects/tgu-www.woa/wa/Main?textid=4850&level1=main&level2=articles (дата звернення: 12.02.2017).

4. Прикладная юридическая психология: учеб. пособие для вузов/под ред. А. М. Столяренко. М.: Юнити-Дана, 2001. 639 с.

Отримано 13.02.2017

УДК 159.9

Олена Олександрівна ЄВДОКІМОВА,

завідувач кафедри соціології та психології

факультету № 6 (права та масових комунікацій)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

доктор психологічних наук, професор;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4211-7277>

РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАВООХОРОНЦІВ

Розглянуто сутність поняття «конфліктна компетентність»; визначено його складові. Наголошено на необхідності спрямованого формування вказаної компетентності у правоохоронців на етапі фахової підготовки. Визначено зміст навчально-тренінгових програм, спрямованих на удосконалення вмінь правоохоронців розв'язувати конфлікти у процесі професійної діяльності.

Розвиток сучасного українського суспільства, як і будь-якого іншого, являє собою безперервний процес виникнення, розв'язання та вирішення різного роду конфліктів: соціально-економічних, організаційних, індивідуально-психологічних. Національна поліція за своїм призначенням і функціями є дотичною до всіх ланок цього процесу. Тому формування у поліцейського вмінь визначати причини й сутність конфліктної ситуації, будувати стратегії поведінки у конфлікті, передбачати різні варіанти його розв'язання набуває особливого значення.

Різниця між компетентністю і компетенцією у психологічній традиції осмислюється як різниця між вимогами середовища або повноваженнями, якими індивід наділяється зовнішнім суб'єктом (компетенція), та здатністю реалізувати набуті знання й навички в діяльності (компетентність). Компетентність з опрацювання конфліктів, або конфліктна компетентність, є необхідною складовою професійної компетентності сучасного правоохоронця і виступає як інтегральна